

Verksamhet 2015

Innehåll

GD har ordet	05
ISP i korthet	06
Nyheter & händelser	09
En blick framåt	11
Informationsarbete	14
Statistiska uppgifter	15
Processen för KM	20
Processen för PDA	23

GD har ordet

EN MINSKNING AV EXPORTEN av krigsmateriel från Sverige skedde under 2015. I jämförelse med föregående år minskade exporten med fyra procent, vilket resulterade i ett exportvärde på 7,6 miljarder kronor.

Leveranser av större system påverkar statistiken i en betydande omfattning, men under 2015 var sådana leveranser få. Med tanke på att nya större affärer gjorts under året, kan man förutse att exportvärdet kommer att öka igen i framtiden.

Förordning om krigsmateriel

Bilagan till förordning om krigsmateriel uppdaterades i början på året. I bilagan har det gjorts vissa förtydliganden och omskrivningar.

Översyn av lagstiftningen presenterad

KEX, den parlamentariska kommitté vars uppgift varit att ta fram förslag till en ny krigsmateriellagstiftning, presenterade sina betänkanden den 30 juni 2015. ISP har lämnat två remissvar på aktuella betänkanden under hösten.

Sanktionsuppdraget

Under andra halvåret publicerade EU planerade lättnader gällande sanktionerna mot Iran, vilka kommer att ha inverkan på ISP:s arbete med export till Iran framöver.

Uppdraget med sanktioner förändras kontinuerligt då länder läggs under eller tas bort från sanktioner inom de frågor som ISP arbetar med.

Organisationsöversyn

Under hösten genomgick ISP:s organisation vissa förändringar samtidigt som en viss förstärkning har skett inom utvalda områden.

Uppdaterad PDA-lista

I december trädde en ny lista gällande produkter med dubbla användningsområden i kraft. Genom den nya produktlistan infördes de uppdateringar som gjorts inom det internationella samarbetet.

Christer Ahlström
Generaldirektör

Foto: Catharina Biesert

ISP i korthet

ISP är en statlig myndighet med uppdrag inom svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Fokus ligger på kontroll och tillsyn av strategiska produkter, hantering av riktade sanktioner, ansvar som nationell myndighet för kemvapenkonventionen samt internationellt samarbete, stöd och bistånd inom dessa områden.

Förutsättningarna för ISP:s uppdrag är ett nära och aktivt samarbete med flera myndigheter samt med europeiska och multilaterala samarbetsorgan, liksom en ständig dialog med svenska industri- och teknikföretag samt organisationer.

ISP arbetar efter de lagar som riksdagen beslutat, efter EU-förordningar och efter de åtaganden som finns inom det internationella samarbetet.

Kontroll och tillsyn

Sverige har en avancerad försvarsindustri och ett flertal högteknologiska företag som i många avseenden är världsledande. ISP kontrollerar viss produktion samt export av produkter inom dessa branscher genom tillståndshantering.

Vidare genomför ISP besök hos företag som står under tillsyn. Vid besöken kontrollerar ISP att företaget känner till gällande regelverk, vilka materiel som är under exportkontroll och att kunskapen om detta är införlivad i företagets arbetsprocess.

Krigsmateriel

Krigsmateriel (KM) är produkter som vapen, ammunition, spanings- och mätutrustningar samt skyddsmateriel eller andra för militärt bruk utvecklade produkter. Det är ISP:s uppgift att pröva ansökningar om tillverkning och utförelse av krigsmateriel. Även tekniskt bistånd, militärt inriktad utbildning och olika samarbetsavtal prövas av ISP.

Civila skjutvapen

ISP prövar frågor om export av civila skjutvapen. Detta innebär att den som vill exportera skjutvapen samt delar och ammunition till ett land utanför EU först ska söka tillstånd hos ISP.

Produkter med dubbla användningsområden

Produkter med dubbla användningsområden (PDA) är produkter som har en etablerad civil användning. Verktygsmaskiner, värmepumpar, krypteringsutrustning, IR-kameror, mikroorganismer och kemikalier är exempel på sådana produkter. Det är angeläget att dessa inte

hamnar i fel händer och kommer till användning för internt förtryck, för tillverkning eller nyttjande av massförstörelsevapen eller i terrrorsyfte av stater eller enskilda aktörer.

Huvudregeln för dessa produkter är att export ska tillåtas om inte särskilda skäl talar emot, och det är ISP:s uppgift att pröva om export får ske.

Riktade sanktioner

Vissa länder, företag eller personer har fått begränsade möjligheter att handla med strategiska produkter på grund av sanktioner och vapenembargon. Begränsningarna innebär exempelvis att vissa produkter är förbjudna att exportera eller att pengar för affärer inte får betalas ut till företag och personer i dessa länder.

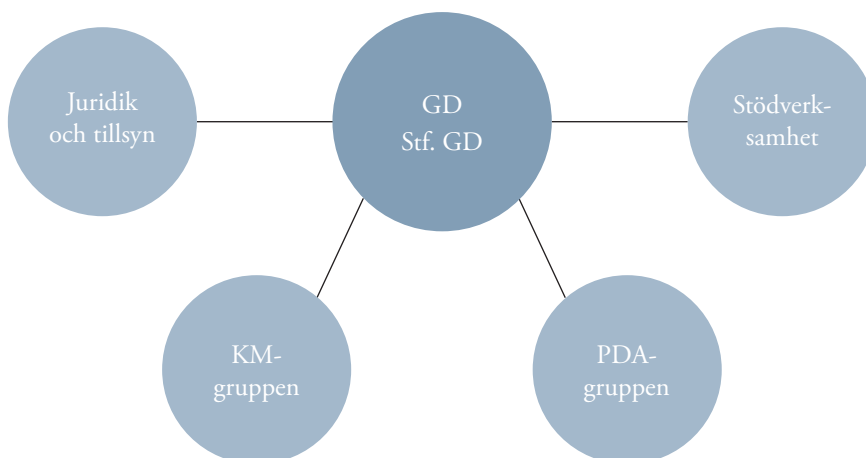
Syftet med sanktionerna är att påverka ett land att upphöra med ett visst beteende eller

att genomföra vissa reformer. FN, EU och OSSE beslutar om sanktioner. ISP arbetar med sanktioner avseende Burma, Centralafrikanska republiken, Elfenbenskusten, Iran, Kongo, Libanon, Liberia, Libyen, Nordkorea, Ryssland och Ukraina, Somalia, Sudan, Sydsudan, Syrien, Vitryssland och Zimbabwe samt med eventuella frågor avseende vapenembargon riktade mot ytterligare länder.

Nationell myndighet för kemvapenkonventionen

ISP är nationell myndighet för kemvapenkonventionen. Genom åtagande i denna konvention bedrivs ett omfattande arbete runt om i världen med att avveckla de kemiska vapen som fortfarande finns kvar, och att samtidigt se till att det inte sker någon nyproduktion. Uppdraget innebär att vissa kemiföretag ska

ISP:s organisation

deklarera sin verksamhet till ISP som i sin tur gör en sammanställning till konventionens huvudorganisation Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (OPCW). ISP bistår även OPCW vid inspektioner i Sverige. En annan viktig del i ISP:s arbete med konventionen är att fungera som knutpunkt för svensk kemisk industri och berörda myndigheter.

Internationellt samarbete, stöd och bistånd

Ett sätt att få den internationella exportkontrollen att fungera är att ha ett väl utvecklat samarbete, inom EU och Norden, med andra samarbetsländer samt genom exportkontrollregimer. Ytterligare ett viktigt område är att utbilda och informera länder där exportkontrollen inte är lika utvecklad. Syftet är att stärka arbetet med exportkontroll och icke-spridning och därmed bidra till ökad global säkerhet.

ISP:s råd

Till ISP finns tre råd knutna, Exportkontrollrådet, Teknisk-vetenskapliga rådet och Samverkansrådet.

Exportkontrollrådet (EKR)

EKR är ett rådgivande organ som består av tolv ledamöter utsedda av regeringen. Socialdemokraterna och Moderaterna har tre ledamöter vardera, medan övriga riksdagspartier har varsin ledamot. EKR:s ledamöter är underkastade samma sekretessbestämmelser som ISP:s tjänstemän.

För rådet redovisas samtliga utförelärenden och ärenden där ISP behöver råd inför ställningstaganden gällande exempelvis nya mottagarländer eller länder där utvecklingen kräver en ny prövning.

Rådet sammanträder cirka tio gånger per år och ordförande för rådet är ISP:s generaldirektör. Även representanter för Utrikesdepartementet och Forsvarsdepartementet deltar.

Teknisk-vetenskapliga rådet (TVR)

TVR består av ledande befattningshavare vid skilda akademier och tekniska myndigheter och bistår ISP vid avgöranden av principiellt viktiga ärenden gällande klassificering av produkter och materiel.

Rådet sammanträder normalt kvartalsvis och ISP:s generaldirektör utser dess ledamöter.

Samverkansrådet (SVR)

SVR består av representanter från ISP, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt, Militära underrättelsetjänsten, Säkerhetspolisen och Tullverket. Syftet med rådet är att på ledningsnivå koordinera och fördela resurser inom området icke-spridning.

Rådet sammanträder vid behov och ISP:s generaldirektör utser dess ledamöter.

Lite fakta om ISP

Antal anställda: 25
Antal män/kvinnor: 13/12
Genomsnittlig ålder: 43 år
Antal ärenden: cirka 6 000 per år
Budget: cirka 30 mnkr per år

Specifik kompetens:
Civilingenjörer, statsvetare, jurister, officer

Myndigheten startades 1996 och hör till Utrikesdepartementets ansvarsområde.

Nyheter & händelser

Det har varit ett intressant år för ISP. Uppdatering av förordning av krigsmateriel, förändrade sanktioner, ny lista över produkter med dubbla användningsområden och en förändrad organisation har utmärkt året.

Krigsmaterieförteckningen uppdateras

Den 24 mars trädde den uppdaterade bilagan till förordning om krigsmateriel i kraft. I nya bilagan till förordningen finns bland annat förtydliganden och omfattande omskrivningar.

KEX-utredningen klar

Krigsmaterielexportkommittén (KEX) presenterade sin översyn av krigsmateriellagstiftningen den 30 juni 2015.

ISP har under året bistått KEX med sakkunskap, underlag och expertis. I slutet av året lämnade ISP remissvar på utredningens betänkanden SOU 2014:83 och SOU 2015:72 till Utrikesdepartementet.

Förändrat sanktionsuppdrag

ISP är behörig myndighet att pröva ärenden gällande ett flertal länder som är under sanktioner. Uppdraget med sanktioner förändras kontinuerligt då länder läggs under eller tas bort från sanktioner inom de frågor som ISP arbetar med.

Sanktioner avseende Iran

Iran är sedan flera år under FN- och EU-sanktioner. I oktober publicerade EU en ny förordning med lättnader som planerades att träda i kraft under förutsättningen att Iran genomfört nödvändiga åtgärder gällande sitt nukleära program, enligt den internationella överenskommelsen Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA).

ISP förberedde under hösten för de kommande lättnaderna vilka trädde i kraft i januari 2016, och som innebär omfattande förändringar för ISP:s arbete med ärenden gällande Iran.

Internationellt samarbete

Det internationella arbetet bedrivs genom de exportkontrollregimer och arbetsgrupper som Sverige är medlem i.

Syftet med regimerna är att identifiera varor och teknologier som bör underställas exportkontroll, fastställa riktlinjer för att effektivisera exportkontrollen, utbyta

information samt främja icke-spridning i kontakter med länder utanför regimerna. Det expertstöd som ISP lämnar är främst inom två områden; teknik och praktiska frågor avseende tillståndsprövning och efterlevnadskontroll.

Australia Group (AG)

AG arbetar med frågor kring produktionsutrustning och material som kan ha ett användningsområde för kemiska och biologiska vapen. Under året har ISP deltagit vid plenarsammanträdet i Perth samt i ett implementeringsmöte i Haag.

Missile Technology Control Regime (MTCR)

MTCR arbetar med frågor kring material, utrustning och teknik för ballistiska missiler. Under året har ISP deltagit i möten gällande teknik, tillstånd och tillsyn i Bern och Oslo.

Nuclear Suppliers Group (NSG)

NSG arbetar med frågor kring produkter och teknik med bäring på nukleära vapen. ISP deltar löpande som expert på tillståndsarbetet samt som stöd till Regeringskansliet i frågor kring praktisk implementering av exportkontrollregelverket.

The Wassenaar Arrangement (WA)

WA arbetar med frågor kring produkter och teknik kopplade till konventionella vapen. Under året har kontrollistorna för produkter med dubbla användningsområden och krigsmateriel behandlats.

Konventionen mot kemiska vapen

Under våren deltog ISP på det årliga mötet för det nordisk-baltiska nätverket inom arbetet med kemvapenkonventionen. Litauen stod

som värd och på plats fanns även representanter från Finland, Lettland och Estland.

ISP ledde även den senaste delegationen till OPCW:s statspartskonferens i Haag.

Internationellt stöd och bistånd

ISP deltog, i den tyska motsvarigheten BAFA:s regi, fram till augusti 2015 i arbetet med råd och anvisningar till Georgien avseende tillämpningen av den nya lagstiftningen som landet tog fram under 2014.

ISP har under 2015 även biträtt Utrikesdepartementet med underlag till en första rapport gällande införandet av FN:s vapenhandelsföredrag (ATT) till ATT-sekretariatet.

Uppdaterad PDA-lista

Den 24 december 2015 trädde en ny lista gällande produkter med dubbla användningsområden i kraft. Genom den nya produktlistan införs de uppdateringar som gjorts inom de internationella exportkontrollregimerna under 2014. Uppdateringarna har lett till ett antal tillägg, ändringar och justeringar i produktlistan.

Förändrad organisation

ISP genomförde under året en organisationsförändring vilket innebar att kärnverksamheten delades upp i två grupper, vilka ska fokusera på ärenden och frågor inom respektive regelverk. Detta betyder att verksamheten idag består av fyra grupper; Juridik & Tillsyn, KM-gruppen, PDA-gruppen och Stödverksamhet. Samtidigt har en viss förstärkning skett inom delar av organisationen.

En blick framåt

I detta avsnitt presenteras en beskrivning av framtida händelser och förväntningar inom svensk exportkontroll.

Förändring över tid

Enskilda exportaffärer har historiskt haft stor påverkan under specifika år. 2015 års faktiska export om 7,6 miljarder innebär en fortsatt nedgång. Samtidigt kan konstateras att försvarsindustrins fakturering inom Sverige ökade något under 2015.

1958 fördubblades exporten med leverans av jagare till Colombia, i början av 1970-talet fördubblades exporten genom leveranser av flygplan till Danmark och Finland och 1979–1980 steg exporten markant med leveranser av båtar till Malaysia samt pjäser till dåvarande Jugoslavien och Singapore. Med en order avseende kanoner till Indien steg exporten kraftfullt i slutet av 1980-talet. Under större delen av 1990-talet genomfördes få leveranser av större system.

Den ökning som hittills ägt rum under stor del av 2000-talet beror på att de större

system som har levererats till Danmark, Finland, Förenade Arabemiraten, Nederländerna, Pakistan, Saudiarabien, Schweiz, Sydafrika och Thailand nu har slutlevererats.

Under kommande år kommer leveranser av nya samt uppgraderade fordon samt delar till ovanstående levererade system att fortsätta bidra till exportvolymen. En stor affär på flygplan till Brasilien kommer också att dominera statistiken framöver samtidigt som nya affärer på aktuella större system inte kan uteslutas. Även försvarsindustrins fakturering inom landet påverkas av de ökade nationella materielinvesteringar, exempelvis inom flyg- och undervattensområdet, som beslutats av Riksdag och Regering.

Nya utmaningar

Regeringen har aviserat en proposition till våren/sommaren 2017 utifrån Krigsmaterielex-

portöversynskommitténs (KEX) betänkanden och inlämnade remissvar. Ett resultat av propositionen kan bli utökade uppgifter och ökade krav på bland annat transparens för ISP, vilket i sin tur kommer ställa krav på en fortsatt utveckling av organisation och arbetsätt.

Under 2016 kommer även EU-kommissionen rapportera om implementeringen av överföringsdirektivet (2009/43/EG) samt föreslå en uppdaterad rådsförordning avseende produkter med dubbla användningsområden till EU-rådet och Europaparlamentet. Ett resultat kan bland annat bli uppdaterade generella tillstånd för krigsmateriel med syftet att uppnå en harmonisering mellan medlemsstaterna.

Förändringar i en globaliserad värld

Ett antal förändringar, som pooling and sharing, lagerhållning, leasing, teknologiöverföring och anskaffningsförsök har identifierats som möjliga faktorer inom det framtida arbetet med exportkontroll.

Pooling and sharing

Av kostnads- och logistikskäl ökar behovet av försörjningssamordning mellan länder som antingen var för sig eller gemensamt använder viss krigsmateriel och som har ett gemensamt system för utbyte av reservdelar och support, så kallad pooling and sharing. Reservdelarna kan exempelvis finnas på plats i ett land och behövas för ett system i ett annat land medan förmedlingen i sig genomförs av ett svenskt företag eller av Försvarets materielverk (FMV). Sådana uppbyggda leveranssystem mellan olika länder finns redan idag.

Lagen om krigsmateriel är inte fullt ut anpassad efter ett system av denna typ då den uppställer ett tillståndskrav för varje enskilt

tillhandahållande. Enligt ISP:s bedömning behöver därför ändringar införas i lagen.

Lagerhållning utomlands

Fler företag än tidigare önskar använda sig av ett system med lagerhållning av viss krigsmateriel, främst stapelvaror, utomlands. Materielen lagerhålls då i ett land och överförs därifrån till ett annat land genom förmedling från det aktuella företaget i Sverige. Även i detta fall behöver lagen om krigsmateriel ses över.

Leasing av krigsmateriel

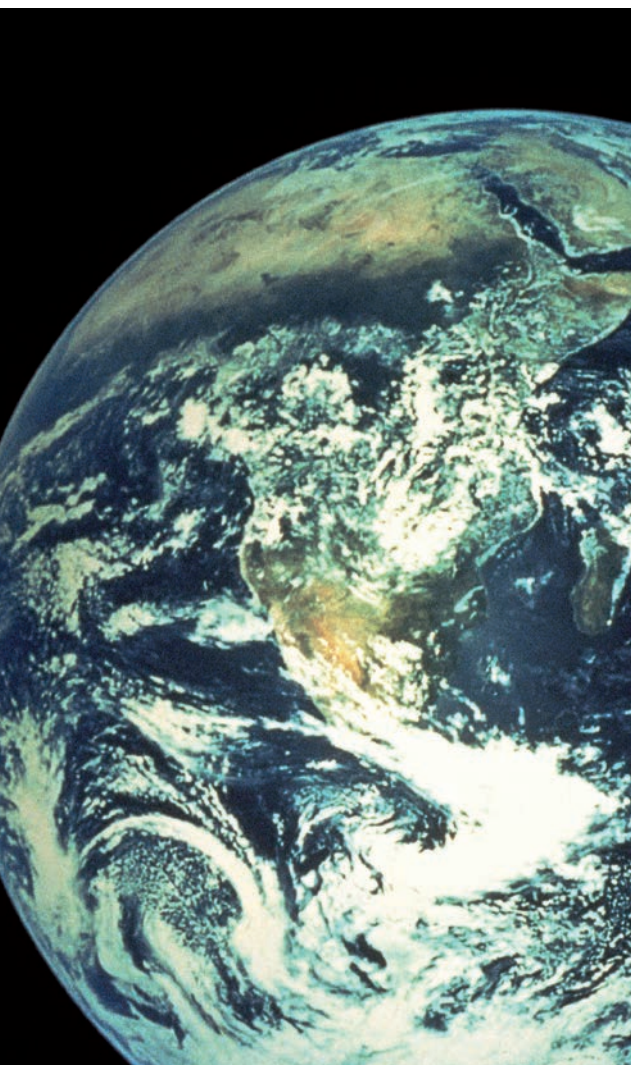
Leasing av krigsmateriel blir ett allt viktigare komplement till försäljning av krigsmateriel. För närvarande leasar Sverige JAS 39 Gripen till Tjeckien och Ungern. Att döma av de marknadsföringsrapporter som försvarsindustrin och staten genom FMV (tidigare Försvarexportmyndigheten, FXM) lämnar till ISP finns det skäl att anta att leasingaffärer kommer att bli allt vanligare framöver, särskilt när det gäller de större krigsmaterielsystemen.

För att kommande statistik gällande krigsmateriel ska ge tillräckligt mycket information om leasing behöver förordningen om krigsmateriel förtydligas därefter.

Teknologiöverföring

Länder utanför kretsen av etablerade mottagarländer efterfrågar i allt högre grad överföring av avancerad teknologi från svensk försvarsindustri, exempelvis i samband med att landet i fråga kräver kompensationsåtgärd, som ett villkor för att köpa krigsmateriel från ett svenskt företag.

I syfte att erhålla ett bättre beslutsunderlag om teknologins betydelse för Försvarmakten och om eventuell spridningsrisk av teknologin till för Sverige oönskade

mottagare har ISP för avsikt etablera ett samarbete med Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) avseende närmare samverkan i dessa frågor.

Internationellt inflytande

Den nationella prövningen vid tillståndsfrågor avseende export av krigsmateriel präglas i allt högre grad av ett internationellt inflytande. Såväl rådets gemensamma

ståndpunkt (2008/944/Gusp) om fastställande av gemensamma regler för kontrollen av export av militär teknik och krigsmateriel som FN:s vapenhandelsfördrag (Arms Trade Treaty, ATT) har utgångspunkt i en prövning av om just den krigsmateriel som en ansökan gäller kan användas för att exempelvis kränka mänskliga rättigheter, ett så kallat materiel-specifikt synsätt. De svenska riktlinjerna är mer generella och har sin utgångspunkt i en prövning av om ett kriterium i riktlinjerna är uppfyllt, exempelvis om det föreligger omfattande och grova kränkningar av mänskliga rättigheter i landet i fråga, oavsett den materiel som ansökan gäller.

ISP har i sitt svar på KEX-utredningens betänkande SOU 2015:72, Skärpt exportkontroll av krigsmateriel, uttalat att en särskild utredning bör tillsättas för att se över om det går att samla riktlinjedokumenterna i ett och samma dokument och hur detta i så fall lämpligast bör ske.

Anskaffningsförsök i Sverige

Under 2015 har omfattande anskaffningsförsök av produkter med dubbla användningsområden genomförts i Sverige av länder som omfattas av ekonomiska sanktioner, främst Ryssland och Iran.

Ett aktivt arbete mot olovliga anskaffningsförsök i Sverige kräver omfattande arbetsinsatser och måste involvera ett flertal myndigheter utöver ISP. En konkret åtgärd för att försvåra anskaffningsförsök är att tröskeln för när ett företag är skyldigt att underrätta ISP sänks så att skyldigheten gäller redan vid misstanke om anskaffning av en viss produkt.

Informationsarbete

För att öka kunskapen kring exportkontroll och icke-spridning arbetar ISP med att informera berörda företag, myndigheter och andra intressenter om verksamheten på olika sätt.

Efterfrågade talare

ISP:s medarbetare anlitas på seminarier och konferenser både nationellt och internationellt. Under året har ISP bland annat medverkat i följande sammanhang:

- Exportkontrollföreningens utbildning av exportkontrollhandläggare
- Global Trade Controls Conference i London
- Exportkontrollföreningens seminarium Swedish Update
- Seminarium om PDA och sanktioner hos Handelsbanken Göteborg
- Försvarsföretagsdagarna i Saltsjöbaden
- Berlin Export Control seminar
- Almedalsveckan

Viktig kanal för informationsspridning

En av ISP:s viktigaste kanaler för att ge service och sprida kunskap samt göra verksamheten öppen och tillgänglig är den externa webbplatsen. Under året har informationen om sanktioner fortsatt att utvecklas och förtydligas.

Utskick till potentiella exportörer

I samarbete med Säkerhetspolisen har informationsutskick gjorts till företag som potentiellt kan falla under regelverket för produkter med dubbla användningsområden.

ISP i media

Exportfrågor uppmärksammas emellanåt i media och ISP:s verksamhet drar tidvis till sig journalistiskt intresse. Under året har ISP deltagit i flera debatter och samtal både i radio, tv och tidningar.

Statistiska uppgifter

I detta avsnitt presenteras ett urval av statistiska uppgifter gällande export av krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden under det gångna året.

Exporten av krigsmateriel

Under 2015 exporterade den svenska industrin krigsmateriel till ett värde av 7,6 miljarder kronor, vilket var en minskning med 4 % jämfört med 2014.

Den svenska exporten av krigsmateriel har under senare år dominerats av ett antal större affärer, som har fått ett stort genomslag i statistiken. Flera av dessa system har levererats klart och därmed fortsätter minskningen av värdet på den svenska exporten.

Drygt 80 % av den svenska exporten gick till EU-länder och traditionella samarbetsländer som Kanada, Sydkorea och USA. I övrigt gick knappt 20 % av det samlade exportvärdet till ett 20-tal länder, där Indien och Thailand var de två största exportdestinationerna.

Största exportdestinationerna

Under 2015 var de fem största exportdestinationerna för svensk krigsmateriel Norge, USA, Finland, Indien och Tyskland.

Till Norge fortsatte leveranser av Stridsfordon 90. Till USA levererades främst

Exportens fördelning 2015		
Område	Mnkr	Procent
EU, Island, Norge och Schweiz	4 657	61
Samarbetsländer utanför EU (Australien, Japan, Kanada, Sydkorea, Singapore, Sydafrika, USA)	1 528	20
Övriga världen (Varav Indien och Thailand är de två största mottagarna)	1 418	19

ammunition och marina delsystem (vapen samt ledningssystem). Till Finland levererades främst pansarvärnssystem. Exporten till Indien dominerades av följdleveranser till tidigare exporterad armémateriel, framför allt ammunition men även kompletterande beställningar på reservdelar och komponenter. Till Tyskland levererades främst komponenter till vapensystem, elektroniska system och pansarplåt.

Exporten till Mellanöstern och Nordafrika Den svenska exporten av krigsmateriel till Mellanöstern och Nordafrika har minskat med 40 %. Till Kuwait har det exporterats

10 största exportdestinationerna 2013–2015						
#	2013		2014		2015	
1	Thailand	3 319	USA	1 451	Norge	2 128
2	USA	1 206	Norge	1 298	USA	667
3	Norge	962	Thailand	532	Finland	541
4	Saudiarb.	750	Storbrit.	527	Indien	380
5	Indien	709	Indien	468	Tyskland	341
6	Storbrit.	605	Frankrike	453	Storbrit.	315
7	Tyskland	533	Tyskland	402	Frankrike	312
8	Frankrike	492	Australien	350	Sydkorea	303
9	Australien	473	Kanada	347	Kanada	295
10	Finland	395	Saudiarb.	338	Italien	252

Exportfördelning 2013–2015			
	2013	2014	2015
mnkr	11 942	7 958	7 603
KS	5 554 (47 %)	4 700 (59 %)	3 560 (47 %)
ÖK	6 388 (53 %)	3 258 (41 %)	4 043 (53 %)

CBRN-utrustning, till Förenade Arabemiraten har det exporterats jaktgevär, följdleveranser till Erieye, motmedelssystem och marina ledningssystem, till Qatar har maskeringsmaterial exporterats och till Saudiarabien har följdleveranser till sikten samt motmedelssystem exporterats.

Till Algeriet har följdleveranser av marina ledningssystem exporterats och till Tunisien har vapensystem och ammunition exporterats.

Till Bahrain och Jordanien har smärre följdleveranser gjorts.

Exportfördelning

För 2015 uppgick andelen export av krigsmateriel för strid (KS) till 47 % och andelen övrig krigsmateriel (ÖK) till 53 %.

Små och lätta vapen

Ingen export av små vapen ägde rum under 2015 och avseende lätta vapen och komponenter

Export till Sydostasien och Sydasi	
Sydostasien	Mnkr
Brunei	6
Malaysia	1,1
Singapore	187
Thailand	201
Sydasi	Mnkr
Indien	380
Pakistan	31

Export till Mellanöstern och Nordafrika	
Mellanöstern	Mnkr
Bahrain	0,2
Förenade Arabemiraten	73
Jordanien	0,8
Kuwait	76
Qatar	26
Saudi arabien	14
Nordafrika	Mnkr
Algeriet	80
Tunisien	71

ter samt ammunition för båda kategorierna har export skett för cirka 1,1 miljarder kronor.

Största exportörerna

De tio största exportörerna har tillsammans exporterat krigsmateriel till ett värde av cirka 7 miljarder kronor.

Civila skjutvapen, delar och ammunition
Civila skjutvapen samt delar och ammunition till dessa har exporterats till nitton länder till ett värde av cirka 143 miljoner kronor.

Total export

Den svenska exporten av krigsmateriel gick till ett 60-tal länder under 2015. Försvarsindustrins totala fakturering inom och utom landet ökade 2015 med cirka 10 % vilket innebär att exportandelen minskat till cirka 40 %.

Små vapen	
Typ av vapen	Export
Revolvrar och automatpistoler	Ingen export
Gevär och karbiner	Ingen export
Kulsprutepistoler	Ingen export
Automatkarbiner	Ingen export
Lätta kulsprutor	Ingen export
Övrigt	Finkalibrig ammunition till Australien, Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Spanien, Storbritannien, Tyskland, USA och Österrike. Tillverkningsutrustning för ammunition har exporterats till Finland och USA.

Lätta vapen	
Typ av vapen	Export
Tunga kulsprutor (12,7 mm)	Ammunition till Norge
Granattillsats för montering på vapen (40 mm)	Komponenter till Tyskland
Bärbara pansarvärnspjäser	Ingen export
Rekylfria vapen (granatgevärssystem)	Granatgevärssystem har exporterats till Australien, Slovakien, Slovenien, Tyskland, Danmark, Estland, Indien, Japan, Litauen, Norge, Nya Zeeland, Portugal, Slovakien, Tjeckien, Trinidad och Tobago, Tunisien, USA och Österrike.
Bärbara pansarvapen	Pansarvapen har exporterats till Finland och USA. Reservdelar, övningsmateriel och komponenter har exporterats till Brasilien, Finland och Österrike.
Granatkastare med kaliber mindre än 75 mm	Ingen export
Övrigt	Ingen export

Civila skjutvapen, delar och ammunition	
Land	Mnkr
Andorra	0,3
Australien	3
Botswana	0,1
Chile	0,4
Förenade Arabemiraten	5
Island	0,6
Japan	0,7
Kanada	0,6
Kazakstan	3
Namibia	0,08
Norge	17
Nya Kaledonien	0,4
Nya Zeeland	0,8
Schweiz	4
Sydkorea	0,09
Sydafrika	9
Tanzania	0,3
Uruguay	0,1
USA	99
Totalt	143

10 största exportörerna 2015		
#	Exportör	Mnkr
1	BAE Systems Hägglunds AB	2 300
2	Saab AB	1 852
3	Saab Dynamics AB	1 112
4	BAE Systems Bofors AB	460
5	FFV Ordnance AB	350
6	Norma Precision AB	260
7	SSAB EMEA AB	235
8	EURENCO Bofors AB	199
9	Nammo Vanäsverken AB	163
10	Saab Underwater Systems AB	103
	Totalt	7 034

Total export 2015 fördelat på regioner och länder					
Region	Land	Mnkr	Region	Land	Mnkr
EU			Sydamerika		
	Belgien	15		Brasilien	63
	Bulgarien	0,2		Chile*	2
	Danmark	160		Peru	0,3
	Estland	4,3		Uruguay*	0,1
	Finland	541		Total	65
	Frankrike	311	Nordostasien		
	Grekland	2,3		Japan*	40
	Irland	31		Sydkorea*	303
	Italien	252		Total	343
	Kroatien	1	Centralasien		
	Lettland	22		Kazakstan*	3
	Litauen	72		Total	3
	Luxemburg	0,018	Sydostasien		
	Nederländerna	241		Brunei	6
	Nya Kaledonien*	0,4		Malaysia	1
	Polen	46		Singapore	187
	Portugal	2,2		Thailand	201
	Rumänien	0,5		Total	395
	Slovakien	18	Sydasien		
	Slovenien	0,6		Indien	380
	Spanien	31		Pakistan	31
	Storbritannien	315		Total	411
	Tjeckien	22	Mellanöstern		
	Tyskland	341		Bahrain	0,2
	Ungern	7		Förenade Arabemiraten*	73
	Österrike	10		Jordanien	0,8
	Total	2 446		Kuwait	76
Övriga Europa				Qatar	26
	Andorra*	0,3		SaudiArabien	14
	Island*	0,7		Total	190
	Norge*	2 128	Nordafrika		
	Schweiz*	83		Algeriet	80
	Turkiet	35		Tunisien	71
	Total	2 247		Total	151
Nordamerika			Afrika söder om Sahara		
	Kanada*	295		Botswana*	0,1
	USA*	667		Namibia*	0,08
	Total	962		Sydafrika*	244
Centralamerika och Karibien				Tanzania*	0,3
	Mexiko	54		Total	150
	Trinidad och Tobago	4	Oceanien		
	Total	58		Australien*	86
				Nya Zeeland*	1,6
				Total	88
			Totalt		7 603

* För detta land ingår eller utgörs exportvärdet av export av civila skjutvapen samt delar och ammunition till civila skjutvapen vilka faller under krigsmateriellagstiftningen. Se föregående sida för detaljer.

Export av produkter med dubbla användningsområden

Export av PDA bygger på fri handel med kontroll endast när det är befogat, varför statistiken är begränsad.

Handel med dessa produkter är normalt inte tillståndspliktig inom EU, men för

export till annat land krävs tillstånd. När skäligen misstanke finns om att en produkt kan komma att utnyttjas i fel syften blir export förbjuden. Vid en bedömning tittar ISP dels på produkten i sig, dels på slutanvändningen och slutanvändaren av produkten.

Civil slutanvändning Antal tillstånd fördelat på 10 mest frekventa länder		
Land	Produkttyp	Antal
Kina	Kemskyddsdräkt, titanpulver, kolfiber, isostatpress, tryckgivare, värmväxlarplåt, pumpar, bioreaktor, vattenskärmaskin, elektronikkort, datainsamlingskort, frekvensomvandlare, kiselskivor, telekom/infosäk, IR-kamera, laser, radarsensor, UAV, filterutrustning, elektroniska komponenter	197
Iran	Reservdelar mejeritrustning, telekom/infosäk	179
Ryssland	Kemskyddsdräkt, titanpulver, isostatpress, tryckgivare, värmväxlarplåt, bioreaktor, frekvensomvandlare, telekom/infosäk, IR-kamera	94
Brasilien	Kemskyddsdräkt, titanpulver, värmväxlare, bioreaktor, frekvensomvandlare, elektroniska komponenter, telekom/infosäk, IR-kamera	51
Indien	Flourvätesyra, värmväxlarplåt, ventiler, frekvensomvandlare, telekom/infosäk, IR-kamera, filterutrustning, elektroniska komponenter	43
Israel	Kemskyddsdräkt, kullager, värmväxlarplåt, pumpar, bioreaktor, datainsamlingskort, frekvensomvandlare, telekom/infosäk, IR-sensor	43
Thailand	Kemskyddsdräkt, kolfiber, värmväxlarplåt, pumpar, bioreaktor, elektronikkort, frekvensomvandlare, telekom/infosäk	41
Mexiko	Kemskyddsdräkt, tryckgivare, värmväxlarplåt, frekvensomvandlare, telekom/infosäk, UAV	32
Singapore	Kemskyddsdräkt, titanpulver, pumpar, bioreaktor, datainsamlingskort, kiselskivor, telekom/infosäk, IR-kamera, tröghetsplattform	31
Sydkorea	Nickelpulver, isostatpress, värmväxlarplåt, pumpar, kemskyddsdräkt, elektronikkort, datainsamlingskort, frekvensomvandlare, telekom/infosäk, IR-sensor, IR-kamera, radarsensor, UAV	31

Militär slutanvändning Antal tillstånd fördelat på förekommande länder		
Land	Produkttyp	Antal
Förenade Arab.	Telekom/infosäk, IR-kamera	16
Sydkorea	IR-kamera, kompositaxel, vindtunnel	10
Saudiarabien	Telekom/infosäk, IR-kamera	8
Qatar	Kemskyddsdräkt, värmväxlarplåt, telekom/infosäk, IR-kamera	6
Jordanien	Telekom/infosäk, IR-kamera	4
Oman	Telekom/infosäk	4
Bahrain	Telekom/infosäk	3
Egypten	IR-kamera	3
Brasilien	Kemskyddsdräkter	2
Colombia	IR-kamera	2
Indien	IR-kamera	2
Irak	Telekom/infosäk	2
Malaysia	IR-kamera	2
Marocko	IR-kamera	2
Pakistan	Kolfiberduk, telekom/infosäk	2
Singapore	Telekom/infosäk	2
Turkiet	Telekom/infosäk	2
Ukraina	Telekom/infosäk	2
Algeriet	IR-kamera	1
Grönland	IR-kamera	1
Montenegro	Telekom/infosäk	1

Avgjorda ärenden 2013–2015			
Ärendetyp	2013	2014	2015
Produktförfrågningar	180	224	228
Förhandsbesked	127	183	139
Exporttillstånd	1 097	1 327	1 478
Catch-all	6	15	30
Överföringar till Iran	362	565	715
Avslag	14	34	50

Processen för KM

Exportkontrollprocessen för krigsmateriel bygger på lagen om krigsmateriel. Regeringens riktlinjer för export styr prövningen i varje enskilt fall och innehåller en rad förutsättningar som bör vara uppfyllda för att export ska medges.

Klassificering

För att fastslå om en produkt eller en tjänst utgör krigsmateriel eller tekniskt bistånd ska en klassificering först göras. Detta görs antingen av företaget eller, på företagets begäran, av ISP. Komplexa klassificeringsärenden avgörs i samråd med Tekniskvetenskapliga rådet.

Tillverkning/tillhandahållande

För att tillverka och/eller tillhandahålla krigsmateriel eller tekniskt bistånd behövs ett grundläggande tillstånd. Det grundläggande tillståndet ger också innehavaren rätt att marknadsföra produkten/tjänsten utomlands.

Marknadsföringsrapportering

Företag som bedriver marknadsföring utomlands är skyldiga att regelbundet redovisa och rapportera sina aktiviteter för ISP.

Förhandsbesked för utförelse

Företag kan begära att ISP ska yttra sig över möjligheten att föra ut en viss typ av

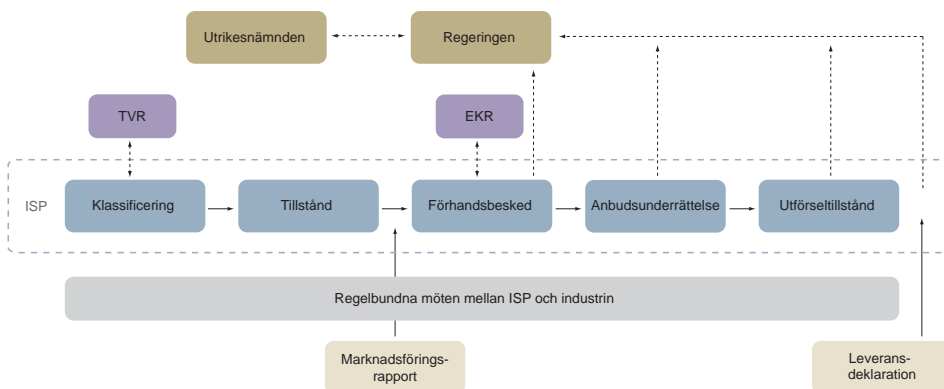
krigsmateriel till ett visst land, ett så kallat förhandsbesked. Detta syftar till att göra en preliminär prövning om en export ska godkännas eller inte. En sådan prövning kan göras av ISP på egen hand eller efter samråd med Exportkontrollrådet. En slutlig prövning görs först när en ansökan om utförelsetillstånd inkommer.

Anbudsunderrättelse

Företag ska i förväg underrätta ISP när det avser lämna en bindande offert till en kund. Anbudsunderrättelsen är en viktig kontrollstation för ISP och har normalt föregåtts av en löpande dialog vid regelbundna möten samt har kanske även förhandsprövats i EKR.

Utförelse

All utförelse av krigsmateriel och tekniskt bistånd kräver tillstånd. Utförelse är ett vidare begrepp än export och innefattar, förutom försäljning, bland annat demonstration och reparation utomlands. Utförelsetillstånd krävs även vid transitering genom Sverige.

Bilden beskriver processen för utförelse av krigsmateriel.

Vid prövningen av förhandsbesked, anbudsunderrättelser och utförelsetillstånd görs en totalbedömning av för ärendet betydelsefulla omständigheter utifrån gällande nationell lagstiftning och riktlinjer samt med beaktande av EU:s gemensamma ståndpunkt och FN:s vapenhandelsfördrag, ATT.

Export i form reservdelar och ammunition till tidigare levererade system samt leveranser som har direkt samband med tidigare utförelse räknas som följdleveranser. Enligt gällande riktlinjer bör sådana godkännas såvida inte internationella förpliktelser föreligger, exempelvis ett embargo beslutat av FN, EU eller OSSE.

Deklarationer

Företag som har ett grundläggande tillstånd ska lämna in deklarerationer över leveranser och försäljning samt redovisa samarbetsavtal med

utländsk part. Företagets försäljning utgör grund för den avgift som ett företag därefter betalar relaterat till ISP:s avgiftsfinansierade verksamhet.

Tillsynsbesök

Den som har fått ett grundläggande tillstånd står under tillsyn hos ISP. Detta innebär att ISP, ibland tillsammans med Tullverket eller lokal polismyndighet, besöker företagen för att förvissa sig om att de känner till regelverket, vad som är under exportkontroll och att den kunskapen är införlivad i företagets arbetsprocess.

Lagstiftning

ISP är förvaltningsmyndighet för ärenden och tillsyn enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel och ska pröva ansökningar om tillverkning, tillhandahållande, utförelse, samarbeten med utlandet samt certifiering.

Av lagen följer att tillstånd får lämnas endast om det finns säkerhets- eller försvarspolitiska skäl för det och det inte strider mot Sveriges utrikespolitik.

De svenska riktlinjerna

Till stöd för att tolka lagen finns riktlinjer för krigsmaterielexport och annan utlands-samverkan. Dessa är fastställda genom regeringens proposition 1991/92:174 Lag om krigsmateriel, Utrikesutskottets betänkande 1992/93:UU1, riksdagskrivelse 1992/93:61.

Tillstånd till utförelse av krigsmateriel, eller till annan samverkan med någon i utlandet avseende krigsmateriel, bör medges endast om sådan utförelse eller samverkan:

- bedöms erforderlig för att tillgodose det svenska försvarets behov,
- i övrigt är säkerhetspolitiskt önskvärd, samt
- inte står i strid med principerna och målen för Sveriges utrikespolitik.

Vid prövning ska ISP göra en totalbedömning av alla för ärendet betydelsefulla omständigheter med utgångspunkt från angivna principer.

EU:s gemensamma ståndpunkt

ISP ska även följa EU:s gemensamma ståndpunkt (2008/944/Gusp) om vapenexport.

Ståndpunkten består av åtta kriterier:

- Internationella förpliktelser och åtaganden (exempelvis embargon)
- Mänskliga rättigheter
- Den interna situationen i landet
- Regional fred, säkerhet och stabilitet
- Nationell säkerhet för medlemsstater och allierade
- Köparlandets efterlevnad av internationell rätt
- Risk för avledning
- Socioekonomiska faktorer i köparlandet

FN:s vapenhandelsfördrag, ATT

FN:s vapenhandelsfördrag, Arms Trade

Treaty, reglerar internationell handel med konventionella vapen. De bedömningskriterier som tillkommit ISP:s prövning avser främst internationell humanitär rätt och könsbaserat våldsanvändande. Fördraget trädde formellt i kraft den 24 december 2014.

Embargon

Föreligger ett så kallat ovillkorligt hinder, till exempel i form av embargon från FN, EU eller OSSE, får ingen export ske till det aktuella mottagarlandet.

Processen för PDA

Exportkontrollprocessen för produkter med dubbla användningsområden bygger på ett grundläggande EU-regelverk för exportkontroll. Lagstiftningen utgår från att handeln i de allra flesta fall ska tillåtas. Endast i undantagsfall ska tillstånd avslås, vilket sker när skälig misstanke om att produkterna kan komma att utnyttjas för fel syften finns.

Produktförfrågan

Produkten som ska exporteras måste först klassificeras. Detta görs i första hand av företaget. Vid behov kan företaget få rådgivning av ISP i form av en produktförfrågan. Komplicerade ärenden kan ISP konsultera med Teknisk-vetenskapliga rådet.

Förhandsbesked för export

Inför en tänkbar export av en produkt kan företaget begära ett förhandsbesked av ISP. Detta syftar till en tidig prövning av den tänkta exporten och ger bara en indikation på om exporten är möjlig eller ej. För att beslut ska kunna fattas måste företaget skicka in en ansökan om exporttillstånd. I detta läge har ISP möjlighet att lyfta ärendet till Exportkontrollrådet.

Export

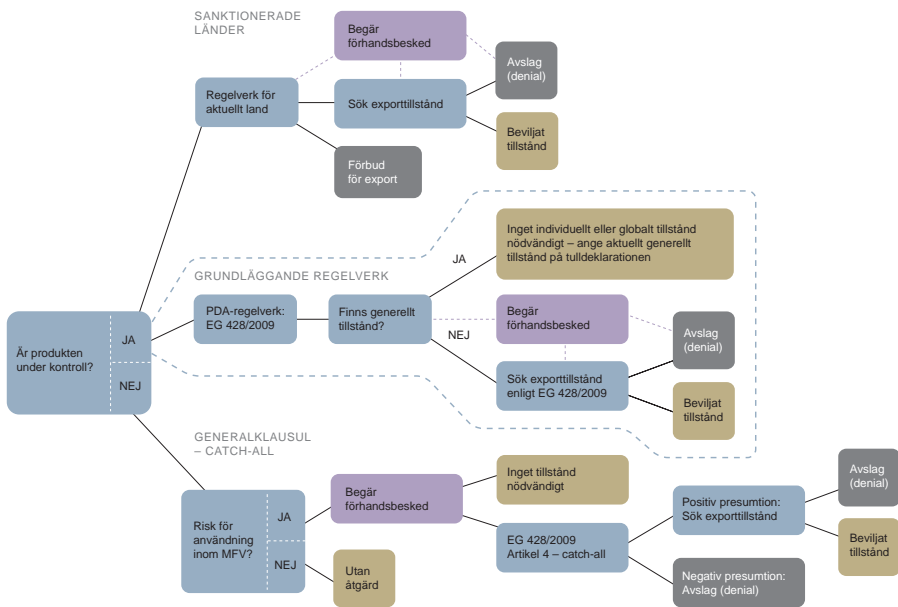
Vid export av produkter med dubbla användningsområden kan det behövas tillstånd,

beroende på typ av produkt samt vilket land eller vilken mottagare som produkten ska gå till. Det finns ett flertal EU-tillstånd för export till specifika länder utanför EU men också begränsningar gällande export för produkter och mottagare som är sanktionerade. Produkter som inte är kontrollerade kan, beroende på mottagare, behöva exporttillstånd då en så kallad catch-all-mekanism slår in.

Om ISP beslutar att avslå en ansökan om exporttillstånd meddelas detta till övriga medlemsstater i EU. Detta innebär att ingen annan medlemsstat får göra motsvarande export utan att konsultera Sverige först.

Deklaration

Företagen ska årligen lämna in avgiftsdeklARATIONER. Företagets försäljning utgör grund för den avgift som ett företag betalar relaterat till ISP:s avgiftsfinansierade verksamhet.

Bilden beskriver processen inför export av produkter med dubbla användningsområden.

Tillsynsbesök

Den som bedriver exportverksamhet inom produkter med dubbla användningsområden står under tillsyn av ISP. Detta innebär att ISP, ibland tillsammans med Tullverket eller lokal polismyndighet, besöker företagen för att förvissa sig om att de känner till regelverket, vad som är under exportkontroll och att den kunskapen är införlivad i företagets arbetsprocess.

Lagstiftning

- Lag (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd
- Förordning (2000:1217) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd
- Rådets förordning (EG) nr 428/2009 av den 5 maj 2009

Inspektionen för strategiska produkter
164 90 Stockholm
08-406 31 00
www.isp.se